

ઘોરણા : 7

ગુજરાતી

પાઠ : 17

સિંહની દોસ્તી

અભ્યાસ / સ્વાધ્યાય સોલ્યુશન

Sem : 2

અભ્યાસ

પ્રશ્ન: 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો
ઉત્તર શોધી તેનો કુમ - અક્ષર પ્રશ્નની સામેના માં લખો:

- (૧) જોઈને આંખો ઠરે તેવો મોલ ખેતરમાં ઊભો છે. એટલે ... ખ
- (ક) મોલ બરાબર થયો નથી.
- (ખ) મોલ લીલોઇમ છે.
- (ગ) મોલ સારો થયો છે.
- (ધ) આંખ ઠરે છે.

(૨) સિંહ ઢાલો થઈને ઢળી પડ્યો, કારણ કે...

- (ક) આખા શરીરે એ લોહીલુહણા થઈ ગયો હતો.
- (ખ) તે થાકેલો હતો.
- (ગ) તે ઘણા દિવસથી ભૂખ્યો હતો.
- (ધ) તે નિરાશ થયેલો હતો.

(૩) દરબારને ત્યાં તો સિંહની ચોકી! એટલે ...

(ક) સિંહ અને દરબાર મિત્ર હતા.

(ખ) દરબાર જંગાલમાં રહેતા હતા.

(ગ) દરબારે સિંહને ચોકી કરવા ગોઠવ્યો હતો.

(ધ) સિંહ દરબારના ઘેર જ રહેતો હતો.

(૪) 'સિંહની દોસ્તી' પાઠ ..

(ક) ગીર વિસ્તારનો છે.

(ખ) ભાલ વિસ્તારનો છે.

(ગ) નદીકિનારા વિસ્તારનો છે.

(ધ) તળાવિકનારા વિસ્તારનો છે.

પ્રશ્ન: 2 નીચેના દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર એક - એક વાક્યમાં આપો:

(1) ચોમાસું પૂરું થતાં લોકો ક્યા કામે લાગ્યાં છે?

➤ ચોમાસું પૂરું થતાં લોકો લણણીના કામે લાગ્યાં છે.

(2) એક દિવસ નમતા બપોરે દરબાર માત્રા વાળાએ નદીમાં શું જોયું?

➤ એક દિવસ નમતા બપોરે દરબાર માત્રા વાળાએ સિંહ-સિંહણને નદીમાં પાણી પીવા ઉત્તરતાં જોયાં.

(3) સિંહ નદીના કંઠે કેટલા દિવસ બેસી રહ્યો?

➤ સિંહ ભૂખ્યો ને તરસ્યો, નદીના પાણી સામે મીટ માંડીને
બે-ત્રણ દિવસ સુધી નદીકંઠે બેસી રહ્યો.

(4) સિંહ અને મગાર વચ્ચે યુદ્ધ કેમ થયું?

➤ મગાર સિંહણાને પાણીમાં ઘેંચી ગયો હતો, આનો બદલો
લેવા માટે સિંહ અને મગાર વચ્ચે યુદ્ધ થયું.

(5) ગામના લોકોએ કોઈ દિવસ ન જોયું હોય તેવું કયું કોતુક જોયું?

➤ ગામના લોકોએ કોઈ દિવસ ન જોયું હોય તેવું કોતુક દરબાર માત્રાવાળાની સ્મરણયાત્રામાં જોયું. દરબારની સ્મરણયાત્રામાં સિંહ જોડાયો હતો અને દરબારની બળતી ચિતા સામે જોતો ક્યાંય સુધી બેસી રહ્યો હતો.

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન: 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

(1) 'સિંહ હવે શું કરશે' એ જોવા-જાણવાની ઈચ્છા દરબારને કેમ થઈ?

➤ મગર સિંહણને પાણીમાં ખેંચી રહ્યો હતો. સિંહણે બચવા ખૂબ પ્રયત્ન કર્યો. સિંહ પણ સિંહણને બચાવવા પાછળ પાછળ ગયો, પણ આખરે સિંહ પાણીમાં લાચાર હતો. હતાશ થઈ તે પાછો ફર્યો. એના મોઢા પર વેદના હતી. દરબારને એ જોવા-જાણવાની ઈચ્છા થઈ કે 'સિંહ હવે શું કરશે?'

(2) સિંહ નઈના કંઠે શા માટે બેસી રહ્યો?

➤ સિંહ ભૂખ્યો અને તરસ્યો નઈના પાણી સામે મીટ માંડીને
બે - ત્રણ દિવસ સુધી બેસી રહ્યો, કારણ કે તે મગરને
મારીને સિંહણના મૃત્યુનો બદલો લેવા માગતો હતો.

(3) દરબાર માત્રા વાળાએ સિંહની સેવા - ચાકરી શી રીતે કરી?

➤ દરબાર માત્રા વાળાને પશુઓ પ્રત્યે અપાર પ્રેમ હતો. તેઓ નદીની ઊંચી ઊંચી લેખડો ઉત્તરીને સિંહ પાસે ગયા. એમણે સિંહના જ્ઘમ સાફ કર્યા અને વનસ્પતિનાં પાંદડાં વાટી તેના જ્ઘમ પર પાટા બાંધ્યા. પછી તેમણે સિંહના શરીર પર શીતળ જળનો છંટકાવ કર્યો. દરબારે થોડા દિવસ સુધી આ રીતે સિંહની સેવા કરી. એમની સેવાથી સિંહ સાજો થઈ ગયો.

- (4) સિંહ પોતાના જીવનદાતાના મૃત્યુનો વસ્મો આઘાત અંતરમાં જ વેઠી રહ્યો હતો.- આવું શી રીતે કહી શકાય?
- દરબાર માત્રા વાળાના મૃત્યુથી ગામ આખું શોકમાં ફૂલી ગયું. લોકો વાણી દ્વારા પોતાની વેદના રજૂ કરી શકતા હતા, પરંતુ સિંહ શબ્દોમાં પોતાની વેદના રજૂ કરી શકતો નહોતો. એ પોતાના જીવનદાતાના મૃત્યુનો આઘાત અંતરમાં જ વેઠી રહ્યો હતો.

(5) તમારા જીવનમાં બનેલા પ્રાણીપ્રેમના પ્રસંગ વિશે લખો.

➤ મારે ઘર લાઈટ નહોતી. મારા ઘરથી થોડે દૂર રહેતા મારા મિત્રને ઘર લાઈટ હતી. હું ત્યાં વાંચવા જતો. એને ત્યાં પાણેલો કૂતરો હતો. કૂતરો મારાથી હળીમળી ગયેલો. હું કોઈ વાર એને મારા ઘર પણ લઈ જતો.

એક વાર હું મિત્રને ઘર જતો હતો, ત્યાં એક બીજો કૂતરો ભસતો-ભસતો મને કરડવા ધસી આવતો હતો. ત્યાં

મારા મિત્રનો કૂતરો બસતો-બસતો આવ્યો. બસતા કૂતરાને
ભગાડયા અને મારી આગળ ચાલવા લાગ્યો. જાણે મને કહેતો
હોય, ‘ચાલો, મારી પાઇળ. હવે એની તાકાત નથી કે તમને
ભસે !’

પ્રેમની ભાષા પ્રાણી સમજે છ. આપણે તને પ્રેમ
આપીએ તો તનો પ્રેમ મેળવી શકીએ.

પ્રશ્ન: 2 સૂચવ્યા મુજબ કરો :

(1) પાઠમાં આવતા હોય તેવા, ઉપરાંત તમે જણાતા હો, તેવા પ્રાદેશિક શબ્દોની યાદી બનાવો.

➤ **પ્રાદેશિક શબ્દોની યાદી :**

માથોડાં, વાંસજાળ, શેલારા, ધૂનો, વેકર, રંવાડાં.

(2) તમારી યાઈના શબ્દોનો વાક્યોમાં પ્રયોગ કરો.

➤ માથોડાં - નદીને કંઠે બબ્બે માથોડાં ઊંચી લેખડો હતી.

વાંસજાળ - છોકરાં વાંસજાળ પાણીમાં તરે છે.

શેલારા - છોકરાં પાણીમાં શેલારા મારે છે.

ધૂનો - નદીના પાણીમાં ધૂનો જોવા મળે છે.

વેકૂર - વેકૂર માં છોકરાં રમે છે.

રુંવાડાં - એ દૃશ્ય જોઈને સૌનાં રુંવાડાં ઊભાં થઈ ગયાં.

- (3) આ વાક્યોનો ઉપયોગ કરી અર્થસભર ફકરો બનાવો.
- નદીને કંઠે બબ્બે માથોડાં ઊંચી લેખડો છે. એ નદીનાં વાંસજાળ
પાણીમાં છોકરાં શેલારા મારે છે. નદીના પાણીમાં ધૂનો છે. કેટલાંક
છોકરાં નદીની વેક્ફરમાં આળોટે છે. એક છોકરું તરતું તરતું ધૂના
તરફ ગયું. કિનારે ઉલેલાં સૌનાં રંવાડાં ઉલાં થઈ ગયાં.
- (4) આ ફકરાને યોગ્ય શીર્ષક આપો
- એક નદીનું દૃશ્ય

પ્રક્રિયા: ૩ તમે બનાવેલી પ્રાદેશિક શબ્દોની યાદીમાંથી

મનપસંદ દસ શબ્દો લઈ, તને શબ્દકોશના કુમમાં

ગોઠવો :

માથોડાં, વાંસજાળ, શેલારા, ધૂનો, બેલાડ, વેકુર,

રૂંવાડાં, ખાતર, ફોલિયો, સંચળ

- **ખાતર, ધૂનો, ફોલિયો, બેલાડ, માથોડાં, રૂંવાડાં,**
- વાંસજાળ, વેકુર, શેલારા, સંચળ**

પ્રશ્ન: 4 આ પાઠમાંથી રૂઢિપ્રયોગો શોધી, તેમના અર્થ આપી

વાક્યપ્રયોગ કરો :

(1) અધ્યર જીવે - ઉચાટથી, ચિંતાથી

વાક્ય: પતિ માછલાં પકડવા મધુદરિયે ગયો હતો અને તેની પણી
કિનારે બેસી અધ્યર જીવે તેની રાહ જોતી હતી.

(2) ડોળ કરવો - દેખાવ કરવો

વાક્ય: મુજ્જો વાંચવાનો ડોળ કરીને મમ્મી પખાને છેતરી રહ્યો હતો.

(3) જંગ એલવો - યુદ્ધ કરવું

વાક્ય: સિંહ મગર સાથે જીવ સટોસ્ટનો જંગ એલી રહ્યો હતો.

(4) બદલો લેવો - સારા કે નરસા કાર્યનું સાઢું વાળવું, વેર વાળવું

વાક્ય: સિંહે મગરને મારીને સિંહણાના મોતનો બદલો લીધો.

(5) ફ્રાલો થઈ ફળી પડવું - લોથપોથ થઈને પટકાઈ પડવું

વાક્ય: મગર સાથેની લડાઈમાં સિંહ લોહીલુહાણ થતાં ફ્રાલો
થઈ ફળી પડ્યો

(6) માયા બંધાવી - સ્નેહ થવો

વાક્ય: મીરાંબાઈને કૃષ્ણા સાથે માયા બંધાઈ હતી.

(7) હદય દ્રવી ઊઠવું - લાગણી થવી

વાક્ય: ભિખારીની વાત સાંભળીને મારું હદય દ્રવી ઊઠ્યું.

(8) ખાતર પાડવું - ચોરી કરવી

વાક્ય: એક વાર ચોરોએ દરબારના ઘરમાં ખાતર પાડ્યું.

(9) રૂવાડોં બેઠાં થવાં - ખૂબ અસર થવી

વાક્ય: અમેરિકાના વર્ક ટ્રેડ સેન્ટરનો ભયાનક વિનાશ જોઈને લોકોનાં રૂવાડોં બેઠાં થઈ ગયાં.

(10) જાનની બાજુ લગાવવી - જીવ જોખમમાં મૃકવો

વાક્ય: નદીના પાણીમાં રૂબતા મિહિરને બચાવવા રાકેશે જાનની બાજુ લગાવવી.

પ્રશ્ન: 5 નીચેનાં વાક્યોના પ્રકાર ઓળખાવો :

(1) ગામના પાદરમાંથી એક મોટી નદી વહી જાય છે.

➤ વિધાનવાક્ય

(2) તમારી માત્ર આશિષ માગું છું.

➤ વિધાનવાક્ય

(3) આ ધનિકની પાસેથી શા માટે બહુ દ્રવ્ય લેવું નહિ?

➤ પ્રશ્નવાક્ય

(4) રસે હવે દે ભરી પાત્ર બાઈ !

➤ ઉદ્ગારવાક્ય

(5) ઘરડી ઘેરૂત સ્થી ધીમેશી ઉઠે છે.

➤ વિધાનવાક્ય

(6) અહો કેવું સુખી જોડું કર્તાએ નિરમ્યું દીસે !

➤ ઉદ્ગારવાક્ય

(7) આ જાનવરનેથ એકબીજા માટે કેવાં હેતપ્રીત છે !

➤ ઉદ્ગારવાક્ય

(8) પોતાને નવી જિંદગી બક્ષનારનો ઉપકાર સિંહ કેમ ભૂલે?

➤ પ્રશ્નવાક્ય

(9) સિંહ ઢોલિયા નીચે સૂતો હતો.

➤ વિધાનવાક્ય

(10) દરબારની સ્મરણયાત્રામાં સિંહ પણ જોડાયો !

➤ ઉદ્ગારવાક્ય

પ્રશ્ન: 6 આ વાર્તામાં માત્રા વાળા દરબાર ઘવાયેલા સિંહની સારવાર કરી જીવતદાન આપે છે. અન્ય કોઈ પ્રાણી ઘવાયેલું જુઓ, તો તમે શું કરી શકો એ વિશે વિગતવાર નોંધ લખો.

દા. ત., ગાય, ફૂતકું વગેરે.

➤ મારા જીવનમાં આવો પ્રસંગ બને તો હું પણ ઘાયલ પ્રાણીની સેવાચાકરી કરું. તેને પ્રાણીઓના દવાખાને લઈ જાઉં.

THANKS

SUBSCRIBE

A red rectangular button with white text. On the left is the YouTube play button icon. To its right is the word "SUBSCRIBE" in a bold, white, sans-serif font. To the right of "SUBSCRIBE" is a small white bell icon with a black outline. A small white cursor arrow points towards the center of the button.